

Konstitutionsutskottets yttrande 2025/26:KU2y

Kommissionens arbetsprogram 2026

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 21 oktober 2025 att ge övriga utskott tillfälle att senast torsdagen den 13 november 2025 yttra sig över kommissionens arbetsprogram för 2026 (COM(2025) 870), i de delar som rör respektive utskotts beredningsområde, under förutsättning att arbetsprogrammet då har hänvisats till utrikesutskottet för granskning. Arbetsprogrammet hänvisades till utrikesutskottet den 5 november 2025.

Konstitutionsutskottet anser inte att det finns några konstitutionella aspekter i kommissionens arbetsprogram för 2026 som ger anledning för utskottet att yttra sig.

Yttrandet lämnas på begäran av en minoritet enligt 10 kap. 9 § andra stycket riksdagsordningen.

I yttrandet finns en avvikande mening (S, V, C, MP).

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram 2026

Den 21 oktober 2025 presenterade kommissionen sitt arbetsprogram för 2026. Tiden för EU:s oberoende är inne, COM(2025) 870. Arbetsprogrammet innehåller bl.a. 38 nya initiativ som kommissionen avser att lägga fram under 2026. Av de nya initiativen bedöms bl.a. ett förslag om uppdatering av reglerna om audiovisuella medier falla inom konstitutionsutskottets beredningsområde.

Kommissionen framhåller att de friheter som vi förlitar oss på grundar sig på våra gemensamma värderingar, demokrati, rättsstatsprincipen och grundläggande rättigheter. Ökande extremism, desinformation, cyberattacker och utländsk påverkan undergräver förtroendet för våra demokratiska institutioner och valintegriteten.

Kommissionen framhåller även att vi behöver en integrerad årlig cykel för rättsstatsprincipen, i en gemensam takt och med tydliga hållpunkter, där alla institutioner får möjlighet att bidra. Respekten för rättsstatsprincipen är ett villkor för alla EU-fonder: i nästa långtidsbudget har kommissionen föreslagit kraftfulla skyddsåtgärder för rättsstatsprincipen och positiva incitament för reformer, i linje med rekommendationerna i de årliga rapporterna om rättsstatsprincipen.

I vissa samhällen i Europa kämpar traditionella medier för sin överlevnad, vilket utgör ett allvarligt hot mot vår demokrati. När oberoende medier avvecklas eller neutraliseras frodas desinformation. Välinformerade medborgare är avgörande för att kunna utkräva ansvar från makthavare och bevara demokratin. Därför intensifierar kommissionen sitt arbete för att stödja och skydda medierna och den oberoende pressen. Kommissionen kommer att lansera ett nytt program för medieresiliens för att stödja oberoende journalistik och mediekompetens. Kommissionen har även föreslagit en betydande ökning av finansieringen av medier som en del av nästa budget.

Kommissionen framhåller även att man måste säkerställa att onlinemiljön är säker och rättvis och ger egenmakt så att människor kan använda tekniken på bästa sätt. Samtidigt måste samhället göra sitt yttersta för att skydda människor online, särskilt de yngsta.

Enligt kommissionen kommer mer än hälften av arbetsprogrammets lagstiftningsinitiativ att inriktas på att göra EU-lagstiftningen enklare, tydligare och lättare att genomföra. Vidare framhålls att den digitala lagstiftningen och dataskyddet kommer att moderniseras. Kommissionen kommer att uppdatera reglerna för en rättvis konkurrens inom medieområdet och se över reglerna för audiovisuella mediemarknader.

Kommissionen uppger även att den endast kommer att föreslå lagstiftning när det är nödvändigt och ger största möjliga nytta. Kommissionen avser att lägga fram ett meddelande om bättre lagstiftning under första halvåret 2026.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser inte att det finns några konstitutionella aspekter i kommissionens arbetsprogram för 2026 som ger anledning för utskottet att yttra sig. Utskottet noterar även att utskottet inte har yttrat sig över arbetsprogrammet tidigare under valperioden.

Stockholm den 13 november 2025

På konstitutionsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Mats Green (M), Michael Rubbestad (SD), Hans Ekström (S), Fredrik Lindahl (SD), Mirja Räihä (S), Ulrik Nilsson (M), Per-Arne Håkansson (S), Mauricio Rojas (L), Amalia Rud Stenlöf (S), Susanne Nordström (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Lars Engsund (M), Jan Riise (MP), Cecilia Gustafsson (M) och Fredrik Lindstål (C).

Avvikande mening

Kommissionens arbetsprogram 2026 (S, V, C, MP)

Jennie Nilsson (S), Hans Ekström (S), Mirja Räihä (S), Per-Arne Håkansson (S), Amalia Rud Stenlöf (S), Jessica Wetterling (V), Jan Riise (MP) och Fredrik Lindstål (C) anför:

Vi vill återigen understryka vikten av respekten för rättsstaten och de grundläggande rättigheterna, vilka är fundament i en demokrati och centrala för samarbetet inom EU. Vi värdesätter kommissionens arbete med att stärka och försvara rättsstatsprincipen och vill framhålla vikten av att kommissionen fortsätter detta arbete.

Vi delar kommissionens uppfattning att det är angeläget att värna mediernas frihet, oberoende och mångfald. Såsom kommissionen framhåller riskerar ökande extremism, desinformation, cyberattacker, utländska påverkanskampanjer och försök att störa våra valprocesser att undergräva förtroendet för våra demokratiska institutioner och valintegriteten. En fri och oberoende press är en förutsättning för tillgången till saklig information och för att medborgarna ska kunna fatta välinformerade beslut. Samtidigt ger kommissionens arbetsprogram knapphändig information om de enskilda initiativen. Det gäller t.ex. kommissionens förslag om uppdatering av reglerna om audiovisuella medier eller det nya programmet för medieresiliens för att stödja oberoende journalistik och mediekompetens. Det är därför svårt att framföra några synpunkter i sak om förslagen. Vi kommer att ta ställning till de enskilda förslagen när de läggs fram.